

HARMINCHAT SOVÁNY ESZTENDŐ

Tehát végre jótettek bennünket. Kimondták a hágal vén országparlament, hogy fizetnünk kell. De nemcsak a régi papírosokhoz híven a további tizenhárom szerencsétlen esztendőig, hanem egészen 1966-ig — ha ugyan addigra megteik a sok jó magyar bankóval, kincsel, ráadásul, galád szomszédaink telhetetlen bendője. Nem hiába sürgönyözött Rothermere Lord január 17.-én lapunk szerkesztőjének, hogy a háza vesztélyben van, gyilkos politikai és gazdasági koloncot akar-nak ismét a nyakunkra rakni a béke fehér angyalokpenyébe bujtattott fekete lelkü gyűlölet-bóhérok.

A magyarságnak ezen a földön legnagyobb és talán egyuttal legbefolyásosabb barátja ezuttal sem tévedett. Alig három napra rá, január 20.-án kimondták az ultimót a hágal "magas" tárgyaló felek és a kisantant éhes kopóival szemben teljesen magárahagyatott, sarokbaszorított magyar delegáció kénytelen volt megelégedni azzal a szomorú eredménnyel, hogy leszorította a győztesek követeléseit és egy újabb — ki tudja hányadik? — ígéretet kapott az utódállamok, különösen az oláhok által elkobzott birtokok kártérítési ügyének pártatlan rendezésére.

A világ politikai és diplomáciai fővezérek kupaktanácsát azonban a magyar jóvátételi delegáció számadatokkal bizonyított érvelése és nagyszerű ékesszólása mind nem tudta meggyőzni, miután Hágában arról volt szó, hogy a háborus adósságokat valakivel megfizetessék a leszerelődött játszó győztes nagyhatalmak és a "szemesé a világ" elve alapján kihasználták az utolsó alkalmat, hogy a szétdarabolt országok koldusbotra jutott polgáraitól elvegyék az utolsó falatot is. Hágában nem arról tanácskoztak, hogy bárkinek az igazat érvényesítsék — hiszen akkor a magyar álláspont feltétlenül diadalmaskodott volna — de igenis be akarták azonban vasalni még azt a néhány fillérünket is, amiből az unokáink esetleg boldogulhattak volna.

Hiába kardoskodott tehát Magyarország miniszterelnöke az utolsó pillanatig amellett, hogy Magyarország nem tudna 1943 után fizetni jóvátételt még ha akarna is — kiszabták ránk a nagy summát megint és ha a magyar kormány nem a legalaposabb felkészültséggel megy neki a hágal nyüzocsapdának, úgy még többet kellene fizetnünk. Így is elég teher lesz a háborus vérszedségtől már-már feltápáskodó, de a gazdasági fejlődésében mesterséges határok kinal falával akadályozott magyar nép sorsfúta ráncos nyakán az a kétmillió és hetszáz ezer dollár évi jóvátétel, amit a megcsontított Magyarországnak 1943-tól 1966-ig fizetnie kell az 1943-ig évi kétmillió dollárban megállapított összeg beszüntetése helyett.

Lesznek majd sokan, akik azt mondják, hogy lehetett volna másképpen is megoldani a helyzetet, sőt akad bizonyára nem egy tömzsi magyar, akinek helyén van a szive és bosszúságában összeadta-teremtette ezt a piszkos világot, kiadja a jelszót: hadd páhojok el a csehet, oláht, rácot! Igen ám, csak-hogy többet ésszel, mint erővel: Csonkamagyarországnak nem csupán 35,000 talpig vitéz honvédje kerülne szembe az egy milliónál is számosabb kisantant hadsereggel, hanem a lassan-lassan, de annál alaposabban terjedő magyarbarát hangulatnak is vége volna a nagyvilág közvéleménye eiótt.

A BERUGOTT TORONYÓRA

IRTA: SOÓS ISTVÁN

Császár Dani pápóci egyházi olyan pontos volt, mint a toronyóra. Sokoldalú foglalkozása mellett, — lévén csizmadia mesterségén kívül egyuttal sekrestyés és harangozó is, — soha egy minutányit nem hibá-zott, mert mikor az óra a toronyban ütni kezdett, ő már fogta a harangkötél végét és húzta az első, másodikat vagy az Urangyalát, ahogy épen kellett. Azért nem is lehetett neki rossz néven venni, ha néhanapján, ki-vált kissé kótyagos állapotban, büszke önértéssel azt szokta mondani:

— Én vagyok a pápóci toronyóra!
Egyszer aztán megtörtént, hogy a toronybéli öreg rozsdás időjelzőnek épen től közepén valami baja esett, vagy talán csak meguntta a járását s megállott. A falubeli órás, lakatos és gépész-mester mindhiába olajozták, javították, csak állott azokonul és nem ment egy tapodtat sem. Az egyháztanács végre is elhatározta, hogy a télen egyáltalán nem háborgatják az öreg hű szolgát, hanem hagyják szépen nyugodni s majd a tavaszfélel hivatnak hozzá órá-doktor a városból. Egyelőre pedig Császár Daninak, az egyház-finak a zsebóráját léptetik elő templomi időjelzőnek. Ez aztán méginkább dagasztotta az egyházi és harangozó Császár

Dani mellét, s hirdette is fünek fának, hogy óbenne megbizhat-nak a hívek, mert az ő zsebórá-ja olyan pontosan jár, mint a nap, hold és csillagok. Be is tartott minden harangozási idő-dőt hűségesen, úgy hogy a pápóciaknak nem volt okuk panaszkodni a toronyóra megállá-sa miatt. Egyszer azonban mégis ennek folytán esett meg egy kissé furcsa dolog a faluban.

Farsang utolsó vasárnapján volt. a plébános mise előtt ki-hirdette, hogy másnap reggel 6 órakor esküvő lesz, azért ilyen szokatlanul korán, mivel az új házaspár a reggeli vonattal indul nászutra. Vasárnap este 6-kor Császár Dani Urangyalára harangozott, azután kötelességé-hez híven bezárta a templomot, a kulcsokat pedig zsebébe csusz-tatta. A templomtéren azonban az jutott észébe, hogy még egy kicsit korán van hazamenni. Be fordult tehát a szomszédos sarokkorcsmába a "Cinkotal I-cé"-hez. A korcsmában csakhamar akadtak ismerősök, jópaj-tások, akiknek a barátságos meghívását Dani nem vethette meg; leült velük — mint gon-dolta, — csak egy pohár sörre. A mulatók között hamarosan e-mlőkerült a kártya is, Dani azon-ban nem játszott, csak odaállott a játszók mögé gíbicelni. Eköz-ben az egy pohár sörből négy, öt is lett, sőt később bor került az asztalra, amibe ha Dani egy-szer belekóstolt, nem sokáig számított a poharak számát, hanem ivott nyakló nélkül. Hogy ilyenkor aztán ő sem kü-lönb ember Nóé apáknál, az

könnyen érthető. Így történt most is. Mire az öreg óra a to-ronyban, — ha történetesen nem áll, — kilencet vert volna, a mindig pontos harangozó úgy beállított, hogy már nemcsak kedve, de ereje sem volt hazamenni, hanem az ilyen esetek-ben dicseretes szokása szerint ott a helyszínen leborulva a korcsmaasztalra, mélységesen elaludt és úgy horkolt, akár a medve Gyertyaszentelőkor.

Eközben éjjel tíz óra lett. A mulatók nagyobbreszt elszéled-tek, csak Kozma Gyuri meg Or-bán Pali voltak még ott, akik máskor sem szokták záróra e-lőtt hazatakarodni. Ezek azon-ban ügyet sem vetve a mélyen alvó sekrestyés és harangozóra, a korcsmárossal együtt alszó-tak tovább. Tizenkét órákor azonban ezek is abba hagyták a kártyázást és úgy tettek, mint-ha indulni akarnának. Amint azonban Daninak a szuszaját hallották, a nagy kópé Kozma Gyurinak gonosz terv villant meg az agyában, amihéz a má-sik kettő szívesen szekundált.

A korcsmaszobában ketyegő fa-li óráit tudnillik öt egész órával előre igazították, aztán a mit-sem sejtő Daninak kivették a zsebóráját, és azt is öt órával előbbre hajtva, szép csendesen visszacsuszították a zsebébe. Ek-kor igazság szerint még csak egy negyeddél mult tizenkettő, a Dani zsebórája, valamint a korcsmáros fall órája azonban egy negyed hatot mutattak. Er-re a három jómadár nagynehe-zen fölverte a harangozót.

— Te Dani, nem kellene már hajnalra harangoznod? — mon-dá neki Gyuri.

Mikor Dani az asztal mellől föltápáskodott, eleinte nem is-merte ki magát, hanem félálám-ban jobbra balra pislogatva né-jékozódott, hogy tulajdonképen hol is van ő? Kisvártatva azon-ban magához jött, s hivatalbéli kötelességének tudatára ébred-ve, első dolga volt a zsebóráját nézni.

— Ejnye a teremburáját! — horkant fel ijedtében, — úgy látszik egy kicsit elbólintottam. Nemsokára elsőt kell harangoz-ni, én meg még hajnalra sem, harangoztam... Hat órákor es-küvő lesz!

Ezzel izgatottan rohant ki az ajtón. A három svihák pedig majd hogy cigánykereket nem hányt nevéttében. A harango-zónak zsebében voltak a temp-lomkulcsok, s így nem kellett hazamennie, aminek annál is inkább örült, mivel tapasztalás-ból tudta, hogy kedves oldalbor-dája, a Kati, épen ilyenkor, a reggeli órákban szokott vesze-kedő kedvében lenni, s hajtha-tatlan rendszeretetének akár a kaptafával is. érvényt tud sze-rezni.

A toronyból hamarosan el-hangzott három rövid versben a hajnal harangzó. Öt vagy tíz perccel utóbb pedig megszólalt az öregharang, ünnepiye-sen hirdette, hogy félóra múlva esküvő lesz. A faluban erre né-mi mozgolódás volt észlelhető, de azután ismét halálos csend állt be. A harangozónak zava-rosan zugott, kalapját a feje, a

hogy a hangos film világ-központja Budapest helyett, A-merikába került.

Mihály Dénes ideája nyomán ugyanis a feltalálók egész raja esett neki ennek a problémának és anélkül, hogy a lényegen vál-toztattak volna, különböző ap-róbb gyakorlati módosításokkal pontosan tizennyolc hangos filmszabadságot jegyeztek be.

Ez a nagy tolongás természetesen rendkívül bosszantotta a jeles feltalálót, mert épen ő ma-radt ki az egész hangosfilm ügy-ből. Amikor azonban akadt egy-kis ideje, hogy körülnézzen a hangosfilm birodalmában, rá-jött, hogy éppen ez a nagy tolon-gás hajtotta az ő malmára a vizet. A feltalálók ugyanis arra törekedtek, hogy egymástól el-térő készülékeket konstruáljanak, mert mindegyik magának akarta vindikálni a sikert. Így aztán tizennyolc különböző rend-szert létesítettek, tizennyolc kü-lönböző társaság alakult, ame-lyek berendezkedtek a hangos film gyártására.

MEGKÖNNYITIK AZ "ELEKTROMOS SZEM" MUNKÁJÁT

Észre se vették közben, hogy a rendszerek különbözőségével valóságos válségba hozták a filmpart. Néma filmet ugyanis most már alig gyártanak, a hangos film gyártásának pedig nem volt gyakorlati értelme, mert hiszen azt a hangos filmet amelyet az egyik rendszerrel vetettek fel, nem mindig vetíthet-le az a mozi, akinek a vetítő-gépe egy másik rendszer szerint készült. Amellett a hangosfilm vetítőgép meglehetősen drága berendezés, ami szintén hátrál-tatta a kisebb mozikban való el-terjedést. Ilymódon tehát a han-gos filmnek mindeztideig nem volt meg az a nagy piaca, amely lehetővé tette volna az igazán jó, tehát rendkívül költséges fil-mek készítését.

A fiatal magyar tudós tehát nekifogott a munkának és leg-először is arra törekedett, hogy a hangos filmet ugyanazzal a

géppel lehessen vetíteni, amivel a néma filmet, mert csak így le-het remélni, hogy szerzte a vilá-gon, a legkisebb mozik is be-rendezkedjenek hangosfilmet-tésre. A hangok fotografikus ké-pét a filmszalagról eddig egy, a vetítőgép belsejében elhelye-zett "elektromos-szem" olvasta le és alakította át ismét han-gá.

Mihály Dénes rendszerénél a hangok képét is rávetítik a vászonra és az elektromos-szem ott a vásznon olvassa le a hang jegyeket. Technikai előnye en-nek az eljárásnak az, hogy a hangjegyeket a vetítés folytán óriásira megnagyítva olvassa le az elektromos-szem, ilymódon tehát a hangvisszaadás sokkal tökéletesebb, mint az eddigi rendszerénél.

A másik technikai, vagy mondjuk művészeti előny az, hogy a Mihály Dénes találmá-nyánál a hangot nem tölcseres hangszórók adják vissza, hanem az egész vetítőszoon rezeg, ily-módon tehát ugynevezett térbe-li hangot lehet kapni. Eddig, ha a hangszórót a vászon aljá-nál helyezték el, akkor hiába mozgott éneklés közben a film-színész szája, a közönség úgy hallotta, mintha a elpője talpá-ból jönnének a hangok.

A gazdaságosságot tekintve a Mihály Dénes-féle rendszer rend-kivül olcsó. Mindössze ilyen speciális, keretre feszített vet-títővásznot kell venni, amelyet, akár egy képet, a falra lehet a-kasztani. A moziának csak meg kell vásárolni ezt az olcsó „bu-tordarabot" ráakasztani a falra az eddigi vászon helyébe és a vásárlás után két órával min-denféle szerelés, mindenféle át-alakítás nélkül már vetítheti is a tizennyolc rendszer bármelyi-kével készült hangos filmjét.

MAGYAR ZASZLÓ A BUCKINGHAM-PALOTÁN

A találmányt október végén szabadalmaztattam, — mondta Mihály Dénes, — utána kimen-tem Londonba, ahol négyszáz-ezer font alaptőkével nyomban meg is alakult a Universal

akár csak valami lakatos mű-perc mulva hat óra lesz és ak-kor beharangozok.
— A mi fall óránkön még csak fél egy van — válaszolta az örömapa líhegve.
— A kávédarálójukat akasz-szák a kéménybe, — duzzogott az egyházi — ha csak minden fertály esztendőben egyszer mu-tat helyesen. Hat órákor beha-rangozok, aztán meglesz az es-küvő, akár itt lesznek a jegye-sek, akár nem.
Az örömapa erre fejét vakar-va hazasietett, a sekrestyés pe-dig holmi "álmos szemek"-et emlegetve magában dörmögte.
Eközben áttekintett a plébánia felé s kissé megütközve látta, hogy ott még minden ablak sötét. Dani erre gyors léptekkel, átszalad: a plébániára és erősen becsöngetett. Pár perc múlva a plébános kidugta fejét az abla-kon és ijedve kérde:

— Mi baj?
— Talán elaludt a plébános, ur? — kérde a sekrestyés vi-szont, — most mindjárt hat óra lesz, aztán az esküvő. A nász-népek nem várhatnak, mert kü-lönbön lekesnek a vonatról.

A plébános hirtelen eltűnt az ablakból, a sekrestyés pedig visszament a templomba. Nem volt ott még senki, dacára hogy az ő zsebórája egy perc híján hatot mutatott.

— Adta rossz kölykei, — zsörtölődött a sekrestyés, — máskor seregestül lótnak fut-nak itt, s valamennyi minisztrál-ni akar, mikor kell meg egy sín-csen itt!

Az óra egy perccel megha-ladta a hatot, de csak nem jött